

Rättsavdelningen
Enheten Programjuridik

Datum
2021-02-26

Diarienummer
Af-2021/0010 5251

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Svar på utkast till lagrådsremiss - Kompletterande regler för uppehållstillstånd vid gymnasiestudier (Ju2021/00574)

Arbetsförmedlingen önskar, utifrån de frågor som har relevans för myndighetens verksamhetsområde, lämna följande synpunkter på det remitterade underlaget.

Brist på analys och argumentation

Arbetsförmedlingen bedömer att det saknas erforderlig analys och argumentation om konsekvenserna av förslaget att yrkesintroduktionsanställningar ska kunna ligga till grund för permanent uppehållstillstånd.

Arbetsförmedlingen ser bland annat att stöd för yrkesintroduktionsanställningar kan komma att efterfrågas i betydligt större utsträckning jämfört med i dag med en ökad risk för fusk och oegentligheter inklusive utnyttjande av individer som följd. Vidare saknar Arbetsförmedlingen analys och argumentation kring varför enbart yrkesintroduktionsanställningar lyfts fram i förslaget. Myndigheten ställer sig frågande till detta mot bakgrund av att det även finns andra anställningsstöd som skulle kunna vara aktuella för den målgrupp som omfattas av gymnasiergelverket. Den föreslagna lagtexten kan dessutom missuppfattas och även tolkas så att andra anställningsstöd *ska* ligga till grund för permanent uppehållstillstånd medan yrkesintroduktionsanställningar enbart *kan* ligga till grund för detta (se mer om det nedan under avsnittet 'Osäkerhet kring hur regelverket ska tillämpas').

Det bör i sammanhanget understrykas att yrkesintroduktionsanställningar är ett anställningsstöd med snäv målgrupp som i dagsläget används i mycket begränsad omfattning och

Datum
2021-02-26

har en ifrågasatt effekt. I januari 2021 hade 254 personer en pågående yrkesintroduktionsanställning. Av dessa var 23 personer utrikesfödda, varav 6 personer tillhört etableringen, dock ej någon nyanländ (jfr 1 c § förordningen [2013:1157] om stöd för yrkesintroduktionsanställningar). Konjunkturinstitutet har i en tidigare rapport¹ pekat på att stöd för yrkesintroduktionsanställningar är förenat med betydande dödviktskostnader (det vill säga stödet ges för anställning av personer som har goda chanser att få ett jobb även utan stöd) och även betydande substitutionseffekter (det vill säga arbetsgivare använder stödet i stället för att erbjuda en osubventionerad anställning). Arbetsförmedlingen har mot bakgrund av detta i budgetunderlaget för åren 2020-2022 tydligt argumenterat för att yrkesintroduktionsanställningar bör avvecklas.²

Motsägelser i regelverket

Av 5 § andra stycket lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå framgår att kravet på försörjning förutsätter att lön, försäkringsskydd och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal inom yrket eller branschen. En yrkesintroduktionsanställning är en anställning som kombinerar arbete med utbildning eller handledning. Med hänsyn till detta medges att lönen kan vara upp till 25 procent lägre än den lönenivå som följer av kollektivavtal för en anställning utan utbildning eller handledning (jfr 7 § första stycket förordningen [2013:1157] om stöd för yrkesintroduktionsanställningar).

Det blir litet motsägelsefullt när lagen för en viss typ av anställning medger ett lägre krav på lön än vad som generellt gäller, inte minst mot bakgrund av att försörjningskravet finns just för att säkerställa individens försörjningsmöjligheter och minska risken för bidragsberoende (jfr prop. 2007/08:147 s. 27). I praktiken kan en lön för en yrkesintroduktionsanställning motsvara ca 56 procent av lägsta lönen för en heltidsanställning utan utbildning eller handledning (75 procent av lönen för en tjänst på 75 procent).

Osäkerhet kring hur regelverket ska tillämpas

Enligt den föreslagna 5 a § *kan* en yrkesintroduktionsanställning ligga till grund för permanent uppehållstillstånd. Denna öppna och fakultativa reglering framstår som svårtillämpad och riskerar att leda till skönsmässiga bedömningar.

Lagtexten kan även tolkas motsatsvis som att övriga anställningsstöd förutom yrkesintroduktionsanställningar ska ligga till grund för permanent uppehållstillstånd. För att eliminera detta bör lagtexten skrivas om så att det tydligt framgår att inga subventionerade

¹ Konjunkturinstitutet, Yrkesintroduktionsanställningar – Slutrapport om effekter på sysselsättning och lönebildning, 2016

² Budgetunderlag 2020-2022, Af-2018/0017 5953

Datum
2021-02-26

anställningar förutom yrkesintroduktionsanställningar kan ligga till grund för permanent uppehållstillstånd.

Vidare bör noteras att yrkesintroduktionsanställningar kan pågå med stöd från Arbetsförmedlingen i 6–12 månader och ha en omfattning på 75–100 procent (jfr 6 och 11 §§ förordningen [2013:1157] om stöd för yrkesintroduktionsanställningar). Frågor kan då uppkomma om en persons försörjning är bättre försäkrad om det vid tidpunkten för prövningen av uppehållstillståndet återstår 12 månader av anställningen jämfört med om det endast återstår ett par månader liksom om det rör sig om en heltidsanställning jämfört med en deltidsanställning? Och hur ska man hantera personer som innan eller under prövningen hos Migrationsverket haft en yrkesintroduktionsanställning men som vid beslutstidpunkten löpt ut och inte övergått i en tillsvidareanställning? Är dylika frågor tänkta att lösas genom en tillämpning av det befintliga försörjningskravet blir det än mer motsägelsefullt att just yrkesintroduktionsanställningar lyfts fram med tanke på den begränsade omfattning och det svaga försörjningsunderlag en sådan anställning representerar (jfr avsnittet 'Motsägelser i regelverket').

På Arbetsförmedlingens vägnar

Maria Mindhammar
generaldirektör

Olof Edling
verksjurist

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektören Maria Mindhammar. Ärendet har föredragits av verksjuristen Olof Edling. I den slutliga handläggningen av ärendet har även rättschefen Anna Middelman och enhetschefen Unni Werner deltagit.

Beslutet fastställs digitalt i diariet och saknar därför namnunderskrifter.